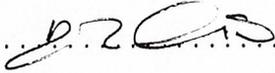

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ผลกระทบจากการเพาะเลี้ยงกุ้งบริเวณป่าชายเลนในจังหวัดตรัง
 ผู้วิจัย : นายสุวิยา ภูศิริ
 ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)
 สาขาวิชาเอก : ส่งเสริมการเกษตร
 ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ....
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญสม วราเอกศิริ)
 .... 9 / ๖๔ ..... / ๒๕๔๐

สภาพของป่าชายเลนในปัจจุบันยังอยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรม รวมทั้งมีการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลในบริเวณป่าชายเลนเพิ่มมากขึ้น จึงต้องศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการเพาะเลี้ยงกุ้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคลและเศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเล ในจังหวัดตรัง 2) ผลกระทบจากการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลบริเวณป่าชายเลน ในด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร และในด้านสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ และ 3) ปัญหาและอุปสรรคของการเพาะเลี้ยงกุ้งบริเวณป่าชายเลน โดยวิธีสัมภาษณ์เกษตรกรในจังหวัดตรังที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จำนวน 137 คน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 39 ปี แต่งงานแล้ว มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน และมีแรงงานในครัวเรือนช่วยเหลือการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลเฉลี่ย 2 คน ร้อยละ 56.20 ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเองทั้งหมด และมีที่ดินเฉลี่ย 21 ไร่ โดยใช้พื้นที่ดินในการเพาะเลี้ยงกุ้งเฉลี่ย 9 ไร่ รายได้หลักส่วนใหญ่ได้มาจากการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลและยางพารา และมีรายได้เฉลี่ย 374,854 บาท/ปี

ผลกระทบในด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร เมื่อวิเคราะห์ด้วย Slegel's Sign Test แล้วพบว่า การเลี้ยงกุ้งทะเลในบริเวณป่าชายเลนมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของเกษตรกร ส่วนผลกระทบทางด้านสังคม เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยช่วงก่อน และปัจจุบันด้วย t-Test พบว่า การเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลบริเวณป่าชายเลน ไม่มีผลกระทบต่อการรวมกิจกรรมกลุ่มของเกษตรกร การฝึกอบรม และการมีส่วนร่วมในสังคมของเกษตรกร แต่มีผลกระทบในด้านการติดต่อกับเจ้าหน้าที่และการรับรู้ข่าวสาร

ในแง่ของผลกระทบของการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลบริเวณป่าชายเลน นั้นพบว่า ในสภาพรวมแล้วไม่มีผลกระทบ เนื่องจากไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของช่วงก่อนและช่วงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงแต่ละรายการแล้วพบว่า ผลกระทบที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คือ 1) บ่อที่ใช้เลี้ยงกุ้งนาน ๆ จะมีผลทำให้น้ำเสีย ทำให้กุ้งเป็นโรค 2) พื้นที่เสื่อมโทรม เพราะการย้ายพื้นที่เลี้ยงกุ้ง และปล่อยให้ว่างเปล่า 3) ปริมาณสารอินทรีย์ในน้ำมีสูงมีผลต่อสัตว์น้ำวัยอ่อน และ 4) ความขุ่นของน้ำที่เกิดจากตะกอนที่มีผลต่อการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง ส่วนผลกระทบที่มีแนวโน้มลดลง คือ 1) การปล่อยน้ำเสีย สิ่งปฏิกูล และคราบน้ำมันลงในน้ำ 2) ปัญหาการลดลงของปริมาณสัตว์น้ำและพืชน้ำ และ 3) การทำลายต้นไม้วัดบริเวณป่าชายเลน

ปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรระบุว่ามีความรุนแรงในระดับมากที่สุดได้แก่ 1) พันธุ์กุ้งและยาปฏิชีวนะมีราคาแพง 2) ราคาผลผลิตตกต่ำ และ 3) ขาดแหล่งเงินทุนที่ดอกเบี้ยราคาถูก รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรระบุว่ามีความรุนแรงคือ ปัญหาเรื่องน้ำที่นำมาเลี้ยงกุ้ง ไม่สะอาดพอ นอกจากนั้นเกษตรกรระบุว่ามีความรุนแรงปานกลาง